

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره چهل و دوم - ۴ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

۴۲

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره چهل و دوم - ۴ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۴۲

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: اقتصاد سیاسی، تاروپود تعارض منافع ۲
- تعارض منافع در دادرسی مالیاتی ۶
- توجه به تعارض منافع در طرح قانون بانکداری ۶
- تضاد منافع در تصویب قانون مشاغل غیررسمی ۷
- انتشار پنجمین گزارش فقر، نابرابری و تعارض منافع ۷
- تعارض منافع در اصلاح ساختار بودجه ۸
- چرایی و چگونگی تعارض منافع در انجام پروژه‌های شهری لار! ۸
- دوراهی فشار سهامداران بانک‌ها بر بانک مرکزی ۹
- تعارض منافع مانع اصلی اجرای قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری ۹
- ارزیابی کاندیداهای شوراهای اسلامی مبتنی بر تعارض منافع است ۹
- یوفا تعارض منافع زلاتان با شبکه‌های شرط‌بندی را بررسی می‌کند ۱۰
- مجلس حق رد لایحه تعارض منافع را دارد ولی حق اعلام وصول نکردن را نه! ۱۰
- امضای تعهد افشای منافع متعارض توسط جان کری برای کار در دولت ۱۰
- نارضایتی کارکنان شهرداری از لایحه مدیریت تعارض منافع شورای مشهد ۱۱
- تعارض منافع اصناف در اعطای مجوزها و قیمت‌دار شدن مجوزهای کسب‌وکار ۱۱
- از عضویت افتخاری تا زمینه‌های تعارض منافع در شوراهای شهروروستا ۱۲
- محتواهای چندرسانه‌ای تعارض منافع ۱۲
- تحلیل فضای مجازی: تعارض منافع؛ علت یا توجیهی برای اقدامات ۱۳

درآمد: اقتصاد سیاسی، تاروپود تعارض منافع چگونه خصوصی‌سازی ناقص، تعارض منافع را تشدید می‌کند؟

فاطمه نصیری

با آنکه تعارض منافع در برخی از قوانین مانند قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی مصوب سال ۱۳۳۷ مورد توجه بوده است، اما به مفهوم تعارض منافع در ادبیات سیاسی، اداری و حقوقی ایران به تازگی توجه شده است. همین امر بسیاری را به این استدلال رهنمون کرده که به دلیل فقدان ادبیات تعارض منافع در کشور و در واقع غیر قانونی نبودن مصادیق آن، موجبات شکل‌گیری بسیاری از مصادیق تعارض منافع را فراهم آورده است؛ اما بسیاری از کارشناسان اقتصادسیاسی تحلیل دیگری از ریشه‌های شکل‌گیری تعارض منافع در کشور ارائه داده و تأکید دارند که در بسیاری از موارد، «خصوصی‌سازی نادرست» یا «کوچک‌سازی غیراصولی دولت» ریشه بسیاری از تعارضات منافی است که اکنون سازمان‌ها با آن دسته و پنجه نرم می‌کنند.

تعارض منافع واژه‌ای پرکاربرد در متون حقوق اداری است و اغلب از همین نظرگاه به بررسی علل رخ دادن تعارض منافع در دستگاه‌های اداری و راهکارهای پیشگیری و مدیریت آن پرداخته شده است؛ اما بسیاری از کارشناسان اقتصادسیاسی تأکید می‌کنند که در موارد متعددی تصمیمات سیاسی- اقتصادی نادرست منجر به شکل‌گیری بسترهای تعارض منافع سازمانی و فردی شده است که پیامدهای آن نیز صرفاً به اختلال در خدمات سازمان‌های اداری ختم نشده، بلکه بر اقتصاد و تشدید فقر نیز تأثیرگذار بوده است. این کارشناسان معتقدند که «خصوصی‌سازی نادرست» و «کوچک‌سازی غیراصولی دولت» در اوایل دهه ۷۰ به شکل‌گیری بسترهای عمیق و گسترده تعارض منافع سازمانی و فردی منجر شده است. در ادامه به بررسی برخی از ریشه‌های تعارض منافع از منظر اقتصاد سیاسی خواهیم پرداخت.

کوچک‌سازی دولت

با مطرح شدن بحث کوچک‌سازی دولت در اوایل دهه ۷۰، بسیاری از سازمان‌های دولتی موظف شدند خودشان هزینه اداره سازمان‌شان را تأمین کنند. بسیاری از کارشناسان معتقدند با آنکه اصل کوچک‌سازی دولت امری صحیح است، اما اجرای اشتباه و ناقص آن موجب شکل‌گیری تعارض منافع گسترده‌ای در سازمان‌های کشور شده است؛ چراکه بسیاری از وظایف ذاتی سازمان‌ها با وظیفه تأمین درآمد که به آن‌ها واگذار شده بود، در تعارض قرار می‌گرفت. این سازمان‌ها از یک سو در نقش یک سازمان حاکمیتی باید منافع عمومی را تأمین نموده و از سوی دیگر باید منافع سازمانی خود که همان افزایش درآمد است را دنبال کنند؛ بنابراین ریشه برخی از تعارضات منافع سازمانی آن است که برخی از سازمان‌هایی که وظیفه سیاست‌گذاری و حاکمیتی دارند، به واسطه وظایف تحمیل شده، درصدد هستند تا

مشابه واحدهای بخش خصوصی عمل کنند. این نوع تعارض منافع ما را به تعریف عام‌تر از تعارض منافع نزدیک می‌کند: «تعارض منافع عبارت از هرگونه فعالیت است که منجر به ارجحیت منافع شخصی، گروهی و سازمانی بر منافع عمومی شود.»

سازمان‌های حوزه مسکن نمونه‌های مناسبی در این زمینه هستند. یک مثال مشخص سازمان ملی زمین و مسکن است که بنا بر تعریف قانون زمین شهری، وظیفه اصلی آن، تملک اراضی دولتی و واگذاری آن طبق سیاست‌هاست؛ اما به این سازمان که یک وظیفه حاکمیتی دارد، وظیفه منابع درآمدیش نیز واگذار شده است. هرچند این موضوع با رویکرد منابع و مصارف بوده و رویکرد هزینه-درآمد یا هزینه-سود در میان نباشد، اما برای سازمان انگیزه‌ای ایجاد می‌شود که به‌بهای صرف نظر کردن از برخی منافع حاکمیتی یا عمومی، درآمد سازمان خود را از طریق افزایش قیمت فروش زمین خود، افزایش دهد.

مثال دیگری از تعارض درآمد و وظایف سازمان‌ها که در اثر سیاست کوچک‌سازی دولت رخ داده است، وظایف متعارض شهرداری‌ها در انجام وظایف ذاتی خود و تأمین درآمد سازمانی خود است. در دهه ۶۰ لایحه‌ای با عنوان خودکفایی شهرداری‌ها در مجلس وقت به تصویب رسید. در حالی که وظیفه ذاتی شهرداری‌ها به‌مثابه یک نهاد حاکمیتی محلی جلوگیری از ساخت‌وسازهای غیرمجاز در شهر است، اما از آنجا که به‌موجب این لایحه شهرداری‌ها درآمد پایدار ندارند و خود موظف به تأمین اداره شهر هستند، ترغیب می‌شوند که بخش عمده‌ای از درآمدهای خود را از محل عوارض تخلفات ساختمانی و جرائم کمیسیون ماده ۱۰۰ و در تضاد با وظیفه ذاتی خود تأمین کنند. خصوصی‌سازی تأمین درآمد و تأثیر آن بر شکل‌گیری تعارض منافع در حوزه مسکن در شهرداری‌ها، سازمان زمین مسکن و حتی دهیاری‌ها نیز قابل مشاهده است. از آنجا که درآمد دهیاری‌ها نیز نه از محل درآمدهای عمومی، بلکه از محل فروش زمین پیش‌بینی شده است، دهیاری‌ها تمایل بیشتری به تغییر کاربری زمین‌ها و ارائه مجوز ساخت‌وساز در زمین‌های کشاورزی برای کسب درآمد بیشتر دارند.

برون‌سپاری خدمات به بخش خصوصی

خصوصی‌سازی به نوع دیگری نیز در ایران موجب شکل‌گیری تعارض منافع در سازمان‌های دولتی شده است. بسیاری از سازمان‌های دولتی که سه وظیفه قاعده‌گذاری، نظارت و ارائه خدمات را بر عهده داشتند، از اوایل دهه ۷۰ به برون‌سپاری بخشی از خدمات خود به بخش خصوصی اقدام کردند؛ اما در روند خصوصی‌سازی خدمات، به برخی از کارکنان و مدیران این سازمان‌ها نیز مجوز ارائه خدمت و تأسیس مراکز خصوصی واگذار شده است. این امر زمینه درهم‌آمیختگی وظایف ادارات دولتی و بخش خصوصی را فراهم کرد. چراکه سازمان‌های دولتی که با برون‌سپاری خدمات اجرایی خود باید به‌عنوان سیاست‌گذار و ناظر بر بخش خصوصی ارائه‌دهنده خدمات ایفای نقش می‌کردند،

یک پای مدیران‌شان در بخش خصوصی مرتبط با سازمان‌شان بود. واگذاری خدمات به کارکنان دولتی به‌عنوان بخش خصوصی موجب ایجاد اشتغال بیرونی و سایر اشکال تعارض منافع مانند قاعده‌گذاری بر خود و نظارت بر خود شد.

سازمان بهزیستی مثال خوبی در مورد برون‌سپاری خدمات به بخش خصوصی به‌صورت ناقص است. بهزیستی با هدف افزایش کمیت ارائه خدمات و بهره‌گیری از ظرفیت بخش خصوصی در اوایل دهه ۱۳۷۰ به ارائه مجوز به بخش خصوصی برای تأسیس مرکز و ارائه خدمات بهزیستی مبادرت کرد؛ اما بنا بر گفته مدیران وقت آن سازمان در آن برهه تاریخی، صرفاً افزایش تعداد مراکز ارائه خدمات در اولویت قرار داشت و از تأسیس مرکز خصوصی توسط کارکنان سازمان استقبال می‌شد. همچنین، به بسیاری از کارکنان این سازمان‌ها نیز مجوز تأسیس مرکز اعطا شد و حتی کارکنان سازمان بهزیستی در اولویت تأسیس مراکز خصوصی بودند؛ اما در نتیجه این روند ناقص برون‌سپاری خدمات به بخش خصوصی، بسیاری از مدیران دولتی که مرکز خصوصی نیز داشتند، به نظارت بر مراکز خود پرداخته و یا برای مراکز خود قاعده‌گذاری کردند. در نتیجه، تعارضات منافع عمیق و گسترده‌ای که در این بستر ایجاد شد موجب کاهش کیفیت ارائه خدمات این سازمان به مددجویان شد. لذا این سازمان با بخشنامه مدیریت تعارض منافع به تاریخ ۹۸/۶/۱۲ به مدیریت و حذف تعارض منافع در رابطه با مراکز خصوصی وابسته به خود، اقدام نموده و درصدد مدیریت و رفع آن برآمد.

بررسی دلایل ساختاری و ریشه‌های شکل‌گیری برخی از تعارضات منافع در کشور، ممکن است موجب ناامیدی از تأثیر قوانین و بخشنامه‌های مدیریت تعارض منافع در مدیریت و حذف بنیادین تعارض منافع در کشور شود؛ اما امیدوارانه یادآوری می‌کنیم که مرور تجربیات کشورهایمانند آمریکا یا انگلستان که قوانینی بسیار پیشرفته در مدیریت تعارض منافع دارند، این نکته را به ما گوشزد می‌کند که قانون‌گذاری راجع به تعارض منافع یا مدیریت آن امری دفعی و یک‌باره نیست، بلکه فرآیندی طولانی‌مدت و بی‌پایان است. فرآیندی که همواره در تجربیات تمام کشورها با آزمون و خطاها و شکست و موفقیت‌هایی همراه بوده است؛ بنابراین باید امیدوارانه طی مسیر کرد و به خاطر داشت که مسئله تعارض منافع هر کشور در بستری از مسائل اقتصادی-سیاسی و سیر تاریخی همان کشور است و به‌جای پیمودن مسیر دیگران و اجرای راه حل آن‌ها، باید به خلق مسیر و ابداع راه حل متناسب با ظرفیت‌ها و مسیر پیموده شده، بیندیشیم.

گزیدهٔ اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور، در کلاب‌هاوس گفت درحالی ۱۰۰ لایحه دولت در مجلس خاک می‌خورد که این مجلس، مجلس طرح‌ها است. به طوری‌که لایحه شفافیت و تعارض منافع و ۸ لایحه دیگر حتی در مجلس اعلام وصول نشده که خلاف قانون اساسی است. هر چند مجلس حق رد کردن دارد ولی حق ندارد اعلام وصول نکند.

علیرضا بیگی، عضو کمیسیون امور داخلی کشور در مجلس گفته بر اساس قانون فعلی انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا بیشترین سهم در تعیین صلاحیت اعضای شوراها به نمایندگان مجلس داده شده است. نمایندگان مجلس عمدتاً برای رد یا قبول کاندیداها نگاهشان به سبد رأی خودشان معطوف می‌شود. به همین دلیل سیستم ارزیابی مبتنی بر تعارض منافع است.

محمد رضا حیدری، رئیس شورای اسلامی شهر مشهد، از دستاوردهای شورای اسلامی شهر مشهد را لایحه مدیریت تعارض منافع می‌داند که تعارض منافع در به کارگیری نیرو از بستگان درجه یک کارکنان شهرداری و کارشناسان رسمی در استخدام شهرداری را مدیریت کرده است.

دفتر مطالعات رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با انتشار گزارشی کارشناسی به مسئله تعارض منافع در نظام سلامت پرداخته و تصریح کرده یکی از علل این فقر و نابرابری، ناکارآمدی و فساد در نظام سلامت است که از جمله نمودهای آن، تعارض منافع در این نظام است.

فرامرز توفیقی، رئیس کمیته دستمزد شورای اسلامی کار، از تلاش برخی بنگاه‌ها برای لابی‌گری با برخی نمایندگان مجلس در زمینه تصویب قانون مشاغل غیررسمی خبر داده است؛ به زعم وی این قانون پرداخت‌های کمتر از حداقل دستمزد را قانونی جلوه می‌دهد و خلاف منافع کارگران است.

محمد شریفی مقدم، دبیرکل خانه پرستار ایران، در مصاحبه‌ای تأکید کرده که ۱۳ سال از تصویب قانون تعرفه‌گذاری پرستاری می‌گذرد و هنوز اتفاق جدیدی در این راستا نیفتاده است و دلیلش هم تعارض منافع و مخالفت صد درصدی وزارت بهداشت در طی این سال‌هاست.

وزارت امور خارجه آمریکا، جایی که جان کری رسماً دوباره در آن کار می‌کند، می‌گوید او به واگذاری دارایی‌هایش که می‌توانستند باعث تعارض منافع شوند پرداخته و یک تعهد اخلاقی را در خصوص عدم مشارکتش در تصمیمات حوزه سیاستگذاری که بر مشتریان و کارمندان سابق او تأثیر بگذارند امضا کرده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

تعارض منافع در دادرسی مالیاتی

محمدباقر طغیانی - ۵ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام مالیاتی

یکی از معضلات صاحبان کسب و کار، مناقشه با سازمان مالیاتی و نارضایتی از نحوه محاسبه میزان مالیات‌های وضع شده توسط این سازمان است. مناقشه‌ای که معمولاً صاحبان کسب و کار، از ترس فرسایشی شدن ماجرا و عدم حصول نتیجه به سبب دست برتر سازمان مالیاتی، در همان مراحل اولیه کوتاه می‌آیند. بر اساس قانون مالیات‌های مستقیم، مودی در صورت داشتن هرگونه شکایت به مالیات وضع شده می‌تواند اعتراض خود را در ابتدا به همراه مدارک مستدل به سازمان مالیاتی ارائه می‌کند. مراجعه به سازمان مالیاتی برای اعتراض به عنوان سازمانی که خودش ممیز مالیاتی است می‌تواند منشا ایجاد امضاء طلایی و فساد مالی در ممیزان مالیاتی باشد.

در حالت بعدی چنانچه در مرحله ابتدایی ممیزان سازمان مالیاتی ادله و اسناد ارائه شده از سوی مودی در خصوص اعتراض را ناکافی بدانند، پرونده را برای بررسی بیشتر به هیات حل اختلاف بدوی و سپس تجدیدنظر ارسال خواهند کرد. آخرین مرجعی که به شکایت مودی و سازمان مالیاتی رسیدگی می‌کند، شورای عالی مالیاتی است. همه اعضای این شورا به پیشنهاد سازمان مالیاتی و از طرف وزارت اقتصاد و دارایی به عنوان متولیان و ذی‌نفعان اصلی مالیات‌ستانی کشور انتخاب می‌شوند. ترکیب یکدست این شورا در شرایطی که مودی در آن هیچ نماینده‌ای ندارد منجر به تضاد منافع اعضا در صدور رای عادلانه می‌شود. وجود تعارض منافع سازمان مالیات در تمام مراحل دادرسی مالیاتی قابل مشاهده بوده و می‌تواند منجر به وضع مالیات ناعادلانه برای برخی از مودیان شود. فشار حاصل از این مالیات‌ها انگیزه فعالان اقتصادی را مورد هدف قرار داده و مشوقی برای بزرگتر شدن بخش غیر رسمی در اقتصاد و فرار مالیاتی است. لازمه رفع نگرانی مودیان و وضع مالیات‌های عادلانه، در ابتدا تغییر ساختار مالیات‌ستانی کشور از ممیز محوری به نظام مالیات‌ستانی سیستمی است.

✉ اقتصاد آنلاین

توجه به تعارض منافع در طرح قانون بانکداری

فرهاد نیلی (اقتصاددان و رئیس اسبق پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی) - ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام پولی و بانکی

تعارض منافع، یکی از بزرگ‌ترین، مزمن‌ترین اصلاحات سیاستی، در یک نظام حکمرانی است. پرسش آن است که آیا طرح قانون بانکداری به این موضوع توجه کرده است؟ پاسخ این است که برای نخستین بار در کشور این موضوع در قانون مورد توجه قرار گرفته است. طبق ماده ۷ تمام مدیران ارشد بانک مرکزی مکلف هستند الزامات تراحم منافع از جمله دسترسی به اطلاعات داخلی و سؤاستفاده از موقعیت‌شان را رعایت کنند. از یک طرف، تاسیسات بدیع طرح شایسته تحسین است و از طرف دیگر، نگرانی‌هایی جدی و قابل اصلاحی وجود دارند. به طور کلی، بخش حکمرانی بانک مرکزی در این طرح نمره قابل قبولی دریافت می‌کند؛ هرچند که نگرانی‌هایی وجود دارد. پیشنهاد ما آن است که این نگرانی‌ها باید باب مذاکره با مجلس را بر سر اصلاح و حذف برخی مواد بازکند.

✉ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تضاد منافع در تصویب قانون مشاغل غیر رسمی

فرامرز توفیقی (رئیس کمیته دستمزد شورای اسلامی کار) - ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها و بازرگانی

هم‌اکنون برخی از بنگاه‌ها در تلاشند از طریق لابی‌گری با برخی نمایندگان مجلس زمینه تصویب قانون مشاغل غیررسمی را فراهم کنند تا از این طریق پرداخت‌های کمتر از حداقل دستمزد را قانونی جلوه دهند و در این میان شاهد تحت‌الشعاع قرار گرفتن نمایندگانی هستیم که با وجود نیت کمک به جامعه کارگری تحت‌تاثیر اظهارنظرات متولیان این بنگاه‌ها نسبت به برنامه‌ریزی برای تصویب قانون اقدام می‌کنند؛ غافل از اینکه اگرچه رسمیت دادن به مشاغل غیررسمی حائز اهمیت است اما می‌تواند راهی برای سودجویی برخی از کارفرمایان باشد.

کارگری که وابسته به درآمدهای روزانه است به واسطه تعطیلی مجبور به انجام کارهای غیررسمی است که نتیجه آن وقوع اتفاقاتی است که زندگی و سلامت کارگر را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. در مقابل کارمندان دولت در زمان تعطیلی علاوه بر دریافت حقوق از انواع بسته‌های حمایتی بهره می‌برند. فارغ از این مسائل موضوع زمانی اهمیت پیدا می‌کند که مجلسیان در طرحی خرید واکسن کرونا از سوی کارفرما را ارئه می‌دهند؛ موضوعی که حتی در دورافتاده‌ترین کشورها رخ نداده و دولت‌ها واکسن را رایگان در اختیار مردم قرار می‌دهند. حال کارگر ایرانی مجبور است هزینه واکسنی را بپردازد که در تمام دنیا رایگان است. این به معنای عدم توجه دولت به حقوق اجتماعی کارگران است. باید توجه داشت که اخیراً میزان معافیت‌های مالیاتی حداقل حقوق ۴ میلیون تومان تعیین شده است. این در حالی است که میزان حقوق کارگران برای خانواده ۴ نفره ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار تومان در سال جاری تعیین شده و این به معنای آن است که به واسطه اختلاف ۳۰۰ هزار تومانی کارگر مجبور به پرداخت ۳۰ هزار تومان مالیات است. آیا واقعا دولت لنگ این میزان مالیات کارگران است که کل آن با فرار مالیاتی برخی افراد برابری می‌کند.

📌 روزنامه آرمان ملی

انتشار پنجمین گزارش فقر، نابرابری و تعارض منافع

دفتر مطالعات رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - ۵ اردیبهشت ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در نظام سلامت

بهداشت و سلامت یکی از ابعاد مهم زندگی اجتماعی است که محرومیت از آن می‌تواند موجب فقر شود و متقابلاً فقر درآمدی نیز می‌تواند بر سلامت جسمی و روانی افراد آسیب وارد کند. ایران در طول چهار سال گذشته، موفقیت‌های فراوانی در زمینه بهبود شاخص‌های بهداشتی به دست آورده است، اما متأسفانه هنوز بخش زیادی از جمعیت، با مسئله فقر و نابرابری در بهداشت و سلامت مواجه هستند. یکی از علل این فقر و نابرابری، ناکارآمدی و فساد در نظام سلامت است که از جمله نمودهای آن، تعارض منافع در این نظام است. دفتر مطالعات رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با انتشار گزارشی کارشناسی به این مسئله پرداخته که از لینک زیر قابل دریافت است:

[دریافت گزارش](#)

📌 وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

تعارض منافع در اصلاح ساختار بودجه

محسن زنگنه (رئیس کمیته اصلاح ساختار بودجه مجلس) - ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه

در بخش هزینه‌ای بودجه شاهد بودیم که هزینه‌های دولت به شدت افزایش یافت. در بودجه سال جاری در حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان را به صندوق‌های بازنشستگی کمک می‌کنیم و این در حالی است که قرار بوده این صندوق‌ها باری از دوش دولت بردارند اما در حال حاضر در حال تبدیل شدن به یکی از نقاط بحرانی بودجه دولت هستند. اگر ما بتوانیم این تعارض منافی که دولت و مجلس با آن مواجه هستند را تا حدی مرتفع یا مدیریت کنیم تا در نهایت اصلاح ساختاری بودجه را رقم بزنیم که به نظر بنده کار بزرگی است. هر چند که کار سختی است چرا که هم قدرت نمایندگان و هم قدرت سازمان برنامه و بودجه را محدود می‌کند که در نتیجه هم دولت و هم مجلس در مقابل این اصلاحات ساختاری مقاومت خواهند کرد.

✉ خبرگزاری تسنیم

چرایی و چگونگی تعارض منافع در انجام پروژه‌های شهری لار!

محمدامین گرامی (کارشناس ارشد طراحی و برنامه‌ریزی شهری) - ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

دفاتر تسهیلاتی، عموماً به سه شیوه، در هماهنگی با شهرداری‌های کشور، وظایفی را جهت بهبود کیفیت‌های کالبدی و زیستی در بافت‌های هدف، برعهده دارند. گونه‌ای از دفاتر تسهیلاتی، زیر نظر وزارت کشور و در هماهنگی با شهرداری‌ها، عمدتاً تمرکز خود را بر اهداف تسهیلاتی اجتماعی و توانمندسازی ساکنان اختصاص داده‌اند. گونه‌ی دیگری از دفاتر تسهیلاتی، بنابر قانون احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری، ذیل نظر وزارت راه و شهرسازی آغاز به فعالیت نموده‌اند. شکل دیگری از این دفاتر در قالب دستورالعمل سازوکار تشکیل، شرح خدمات و ضوابط ناظر بر دفاتر خدمات نوسازی محدوده‌ها و محلات بافت فرسوده و سکونت‌گاه‌های غیررسمی فعالیت می‌کنند و به نظر می‌رسد دفتر تسهیلاتی موسوم به ایراهستان (بافت تاریخی لار) نیز، از این رویه پیروی می‌کند. آنچه مایه‌ی تعجب است، سوای طی مراحل قانونی و رویه‌های حقوقی، تعارض منافی است که در متن مصاحبه‌ی فردی که خود را “مدیر دفتر تسهیلاتی ایراهستان” خوانده است و در جای دیگر خود را مدیرعامل “شرکت کارگزاری حامیان ایراهستان کبیر” می‌خواند، به چشم می‌خورد.

انجام امور پیمانکاری و یا تهیه طرح‌های مرمت، جزو صلاحیت ذاتی دفاتر تسهیلاتی نبوده و نیست، آنچه بر عهده‌ی این دفاتر است، پی‌گیری و تسهیل انجام این امور می‌باشد. اما در کمال تعجب، دفتر مزبور، از یکسو اقدام به تعریف پروژه‌ها نموده و از سوی دیگر، به واسطه‌ی شرکتی که مدیریت آن را خود بر عهده دارد، اقدام به عقد قرارداد با شهرداری و انجام تمامی مراحل پروژه‌های مزبور از تهیه طرح تا پیمانکاری می‌نماید.

تعارض منافع به معنای آن است که مدیریت نهادی بعنوان “دفتر تسهیلاتی”، که می‌بایست وظیفه‌ی پی‌گیری منافع عمومی را بر عهده داشته باشد، به فردی واگذار شده که به دلیل حضور در هیات مدیره‌ی یک شرکت خصوصی، همزمان، منافع خصوصی خود را نیز دنبال می‌کند.

✉ آفتاب لارستان

دوراهی فشار سهامداران بانک‌ها بر بانک مرکزی

کامران ندری (کارشناس امور بانکی) - ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام پولی و بانکی

عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی، در یادداشتی در صفحه اینستاگرام خود به درخواست فعالان بازار سرمایه برای اصلاح نرخ تسعیر دارایی‌های ارزی بانک‌ها اشاره کرد. کامران ندری درباره درخواست سهامداران برای افزایش نرخ تسعیر دارایی بانک‌ها می‌گوید: ماجرا ماجرای تعارض منافع بانک مرکزی است. از یک سو سهامداران از او درخواست افزایش نرخ تسعیر را دارند تا ارزش سهامشان بالا برود و از سوی دیگر باید منافع ملی را در نظر بگیرد و نگران ناترازی بانک‌ها باشد. سهامداران به دنبال افزایش نرخ تسعیر هستند تا ارزش سهامشان بالا برود ولی دغدغه تورم ندارند، بانک مرکزی است که باید توجه داشته باشد در نظر گرفتن سهامداران به طور خاص او را از مسئولیت اصلی اش که مهار تورم و توجه به اقتصاد کلان است دور می‌کند.

🔗 تجارت‌نیوز

تعارض منافع مانع اصلی اجرای قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری

محمدشریفی مقدم (دبیرکل خانه پرستار ایران) - ۷ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام سلامت

همه وقفه‌هایی که هربار به شکلی باعث ایجاد خلل در روند عملیاتی شدن طرح تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری می‌شود، به دلیل تعارض منافع است. یعنی کسی که تصمیمی را می‌گیرد در نتیجه به شکل مستقیم یا غیرمستقیم از آن تصمیم منتفع می‌شود. در حال حاضر در تمام کشورهای موفق در بحث توسعه، تعارض منافع حل شده است. ۱۳ سال از تصویب قانون تعرفه‌گذاری پرستاری می‌گذرد و هنوز اتفاق جدیدی در این راستا نیفتاده است و دلیلش هم تعارض منافع و مخالفت صددرصدی وزارت بهداشت و همراهی نظام پرستاری با وزارت بهداشت در طی این سالهاست. تا اینکه مقام معظم رهبری شخصا به این مسئله ورود کردند و در روز پرستار امسال که حدود هفتاد روز از آن می‌گذرد، صراحتاً فرمودند قانون تعرفه‌گذاری قانونی است که در مجلس تصویب شده و باید اجرا شود.

🔗 باشگاه خبرنگاران جوان

ارزیابی کاندیداهای شوراهای اسلامی مبتنی بر تعارض منافع است

علیرضا بیگی (عضو کمیسیون امور داخلی کشور) - ۹ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در مجلس

بر اساس قانون فعلی انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا بیشترین سهم در تعیین صلاحیت اعضای شوراها به نمایندگان مجلس داده شده و نمایندگان عمدتاً برای رد یا قبول کاندیداهای نگاهشان به سبد رأی خودشان معطوف می‌شود. به همین دلیل سیستم ارزیابی مبتنی بر تعارض منافع است. در طرح مجلس در اصلاح قانون انتخابات شوراها سعی شده است نرم افزار تعیین صلاحیت‌ها تقسیم شود و بخشی از این ارزیابی‌ها از سوی قوه قضائیه انجام شود تا مساله تعارض منافع پیش نیاید.

🔗 خبرگزاری مهر

یوفا تعارض منافع زلاتان با شبکه‌های شرط‌بندی را بررسی می‌کند

خبرگزاری ایسنا - ۸ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

کمیته انضباطی یوفا اعلام کرده است که درباره زلاتان ابراهیموویچ مهاجم میلان و سوئد که مظنون به داشتن منافع مالی در شرکت‌های شرط‌بندی فوتبال است تحقیق خواهد کرد. پیش از این در رسانه‌های سوئدی اطلاعاتی وجود داشت مبنی بر این که ابراهیموویچ سهامدار شرکت شرط‌بندی است. اگر تحقیقات یوفا جرم این بازیکن را ثابت کند، ممکن است وی جریمه شود و از فوتبال محروم شود. طبق قوانین فیفا و یوفا، بازیکنان در صورت تعارض منافع در همکاری با سایت‌های شرط بندی، مجاز به شرکت در مسابقات نیستند. ۳ سال محرومیت از فوتبال در کنار جریمه مالی سنگین برای بازیکنانی که با سایت‌های شرط‌بندی همکاری کنند وجود دارد.

🔗 خبرگزاری ایسنا

مجلس حق رد لایحه تعارض منافع را دارد ولی حق اعلام وصول نکردن را نه!

اسحاق جهانگیری (معاون اول رئیس جمهور) - ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در مجلس

اسحاق جهانگیری درباره موضوعاتی مانند بورس، حضور یا عدم حضور در انتخابات ریاست جمهوری، احمدی نژاد و... اظهار نظر کرد و در کلاب هاوس انتخاب، گفت: در حالی ۱۰۰ لایحه دولت در مجلس خاک می‌خورد که این مجلس، مجلس طرح‌ها است. به طوریکه لایحه شفافیت و تعارض منافع و ۸ لایحه دیگر حتی در مجلس اعلام وصول نشده که خلاف قانون اساسی است. هر چند مجلس حق رد کردن دارد ولی حق ندارد اعلام وصول نکند.

🔗 بورس پرس

امضای تعهد افشای منافع متعارض توسط جان کری برای کار در دولت

خبرگزاری ایسنا - ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

وزارت امور خارجه آمریکا، جایی که جان کری رسماً دوباره در آن کار می‌کند، می‌گوید او به واگذاری دارایی‌هایش که می‌توانستند باعث تعارض منافع شوند پرداخته و یک تعهد اخلاقی را در خصوص عدم مشارکتش در تصمیمات حوزه سیاستگذاری که بر مشتریان و کارمندان سابق او تاثیر بگذارند امضا کرده است. یک سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا به آکسیوس گفت، دفتر امور اخلاقی این وزارتخانه به بررسی دارایی‌های کری به عنوان فرستاده ویژه ریاست جمهوری و سرمایه‌گذاری‌های او به مجرد انتصابش پرداخت تا به شناسایی موارد چشمگیر تعارض منافع پردازد.

🔗 خبرگزاری ایسنا

نارضایتی کارکنان شهرداری از لایحه مدیریت تعارض منافع شورای مشهد

محمد رضا حیدری (رئیس شورای اسلامی شهر مشهد) - ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

موضوع شفافیت انضباط مالی و مبارزه با فساد از رویکردهای اساسی ما بود و در این دوره چند اتفاق مهم روی داد. از جمله راه اندازی سامانه فاش و کمیته شفافیت که در شورا تشکیل شد و با رصد دائم فعالیتها هر جا این کمیته احساس کند در حوزه مدیریت شهری فضایی وجود دارد که می تواند منشأ فساد باشد ورود کرده و حتی با ارائه طرح در صحن شورا به کنترل این موارد می پردازد. علاوه بر این نیز مصوبه حمایت از سوت زنی و لایحه تعارض منافع در دوره ما عملیاتی شد و هر چند نارضایتی های نیز در بدنه شهرداری ایجاد شد اما با این مصوبات به کار گیری نیرو از بستگان درجه یک کارکنان شهرداری را تنها از طریق آزمون ها ممکن کرده و روند ورود این افراد به بدنه شهرداری مدیریت شده است. همچنین به کنترل فرایند تعارض منافع کارشناسان رسمی در استخدام شهرداری نیز پرداختیم. خبر آنلاین

تعارض منافع اصناف در اعطای مجوزها و قیمت دار شدن مجوزهای کسب و کار

جواد معتمدی (کارشناس حقوقی) - ۸ اردیبهشت ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کار

اصناف حق ندارند به خاطر منافع شخصی و صنفی، منافع مردم در اخذ آسان مجوزهای کسب و کار را پایمال کنند. اگر این اصل به درستی اجرا شود، اصناف به دلیل رعایت حریم یا اشباع بازار نمی توانند از اعطای مجوزهای کسب و کار جلوگیری کنند.

مسئول محترمی که به هر دلیلی، تعارض منافع یا منافع سازمانی، منافع شخصی یا به هر دلیلی، می آید حریم قائل می شود، می گوید در هر شهر برای هر ۱۵ هزار نفر یک سردفتر اسناد رسمی باید باشد. یا بگوید با فاصله ۵۰۰ متر باید داروخانه باشد. یا فاصله ۲۵۰ متر سوپرمارکت باشد. این شخص باید احساس خطر کند. چرا؟ چون دارد حرف خلاف اسلام می زند، حرف خلاف اصل ۲۸ قانون اساسی می زند. قانون اساسی کاملا واضح به ما می گوید که هر کس می تواند به شغلی که بدان مایل است اشتغال ورزد مگر این که خلاف اسلام و قوانین باشد. حالا مسئولین بگویند که چرا در اعطای مجوز سخت گیری می کنند؟ اتفاقا اصناف باید کنار دست صاحبان کسب و کار بایستند. اما چرا اصناف از حریم کسب و کارها حمایت می کنند؟ اصناف باید ادعای خود را ثابت کنند که حریم صنفی به نفع کیست؟ اصناف باید بین نفع شخصی، بخشی و صنفی با نفع همه مردم انتخاب کند. این موضوع را باید اصناف توضیح بدهند، چرا در خود اصناف این ایده مطرح شده است که حریمها حفظ شود؟ کاملا مشخص است که منافع ملی در این بین وجود ندارد.

 خبرگزاری فارس

از عضویت افتخاری تا زمینه‌های تعارض منافع در شوراهای شهروروستا

محمد صالحی (کارشناس معاونت حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس) - ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در شوراهای و شهرداری

در قانون فعلی انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا، تعارض منافع وجود دارد و برای حل آن پیش‌بینی‌های لازم صورت نگرفته است، چون عضویت در شوراهای افتخاری است و این عضویت شغل محسوب نمی‌شود در حالی که وظایف شوراهای از تصویب بودجه شهرداری گرفته تا نظارت بر عملکرد شهرداری می‌تواند محلی برای رانت و فساد باشد و افراد از موقعیتشان سوء استفاده کنند، در واقع در قانون موجود هیچ پیش‌بینی در خصوص اعضا شورا صورت نگرفته اگر تعارض منافع جلوگیری شود و باید به آن پرداخته شود.

✉ خبر رکن آنلاین

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، دو برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [راه مقابله با فساد در بورس ایران چیست؟](#) / اکو ایران / ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰

در هر صنعتی برای پیشگیری از فساد باید سه سیاست «شفافیت، رفع انحصار و منع تعارض منافع» را به طور همزمان دنبال کرد این سه سیاست در کنار هم واکنشی هستند که نیاز معطلی ۸۰ میلیونی برای به‌واردات ندارد ولی بدنه اداری ما را ایمن می‌کند. خوشبختانه بازار سرمایه از حیث شفافیت وضعیت نسبتاً مناسبی دارد، اما از حیث تعارض منافع و انحصار، وضعیت در بازار سرمایه به هیچ وجه خوب نیست.

- [لایحه مشارکت عمومی و خصوصی یا پیشنهادی برای ایجاد تعارض منافع](#) / موسسه مطالعات دین و

اقتصاد / آپارات / ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۰

این برنامه با موضوع "لایحه مشارکت عمومی و خصوصی یا پیشنهادی برای ایجاد تعارض منافع" در موسسه مطالعات دین و اقتصاد توسط آقای دکتر فرشاد مومنی و جناب آقای سیدمرتضی کریمی برگزار شده است.

تحلیل فضای مجازی: تعارض منافع؛ علت یا توجیهی برای اقدامات آیا همیشه پای تعارض منافع در میان است؟

محمد عادل

در فاصله روزهای پنجشنبه دوم اردیبهشت ماه تا چهارشنبه هشتم این ماه، ۱۴۴ مطلب در فضای توئیتر و تلگرام منتشر شده که به مسئله تعارض و تضاد منافع پرداخته بودند. در این میان کاربران توئیتر ۱۰۵ توئیتر و کانال‌های خبری تلگرامی ۳۹ پست منتشر کرده و به نقاط گوناگون دچار تعارض منافع اشاره داشته‌اند. در فضای تلگرام بیشترین توجهات معطوف به تغییرات ایجاد شده در جداول بودجه ۱۴۰۰ و اظهارات زنگنه به عنوان یکی از چهره‌های اصلی پیگیری نامه ۱۰۰ نماینده مجلس در این خصوص بوده است اما در فضای توئیتر مانند هفته‌های گذشته، توجه بیش‌تر کاربران به عملکرد وزارت بهداشت معطوف بوده و به نقد اقدامات انجام شده برای تهیه واکسن کرونا و سیاست‌های مربوط به پرستاران پرداخته‌اند.

آیا بر ملا شدن دستکاری بودجه واقعا ناشی از رفع تعارض منافع بوده است؟

یکی از موضوعاتی که در هفته‌های پیش در صدر اخبار قرار گرفته بود، مسئله تغییر در جداول بودجه سال ۱۴۰۰ بود. تغییر ارقام جداول بودجه ۱۴۰۰، آن هم پس از تصویب در صحن علنی موضوعی است که اگرچه اوایل اردیبهشت زمزمه‌های آن مطرح بود اما با توئیتر یک نماینده مجلس علنی شد؛ توئیتری که واکنش‌هایی به دنبال داشت اما در نهایت به نامه بیش از ۱۰۰ نماینده انجامید که در آن از محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس، خواسته بودند در این زمینه شفاف‌سازی کند.

در ادامه واکنش‌ها به این خبر، آنچه که در هفته گذشته پیرامون این موضوع به خصوص در فضای تلگرام مطرح شد اظهارات محسن زنگنه بود که خود یکی از چهره‌های اصلی پیگیر این موضوع بود، چنانچه بسیاری از کانال‌های تلگرامی مانند خبر فوری این موضوع را پوشش دادند. پس از ایجاد سؤالاتی پیرامون چرایی این اتفاق، وی در نوعی عقب‌نشینی از موضع خود این مسئله را ناشی از روندهای غلط تصویب بودجه در دوره‌های پیشین مجلس دانست. وی در این باره گفت: «این رویه غلط به این جهت است که بودجه آذرماه به مجلس می‌آید و بهمن‌ماه به صحن می‌رسد که بررسی جزئیات آن معمولاً تا آخر سال طول می‌کشد. از آنجایی که ممکن است در تبصره‌ها درآمدهایی پیش‌بینی شود که محل آن باید در هزینه‌ها دیده شود و یا ممکن است برخی از هزینه‌ها حذف شود بنابراین وقتی تبصره‌ها تمام می‌شود و ماده واحده رأی‌گیری می‌شود، عملاً دیگر زمانی تا آخر سال نداریم. مجلس یازدهم احساس کرد ساختار بررسی بودجه باید اصلاح شود و این اعتراض هم کاملاً درونی و آیین‌نامه‌ای است. برخلاف آنکه خیلی‌ها این موضوع

را بزرگ کردند که یک رانتهی اتفاق افتاده، چنین چیزی نیست و این نامه در واقع اعتراض به یک رویه است و من اگر نماینده نبودم آن را یک برگ زرین مجلس توصیف می‌کردم.»

اما آنچه در سخنان وی جلب توجه می‌کند این موضوع است که از نظر وی این واقعه نه تنها اقدامی طبیعی بوده است که بر ملا نشدن آن تاکنون ناشی از **تعارض منافع نمایندگان و هیئت‌ریسه** دوره‌های پیشین مجلس است که هیچ‌گاه پیگیر رفع نواقص این رویه نشده بودند، چنانچه وی می‌گوید: «تغییر جداول منحصر به مجلس یازدهم نبوده و در مجلس قبل به جهت سیطره هیئت‌ریسه بر آن مجلس و همچنین **تعارض منافع**، امکان اعتراض و بیان این موارد نبود و نمایندگان هم حساسیت نداشتند.»

زنگنه بیش از این توضیح نداده است که چگونه تعارض منافع در این میان نقش بازی کرده است اما آنچه مشخص است این است که می‌توان با دیدی مثبت یا منفی به این قضیه نگاه کرد. از یک سو، اگر واقعا مسکوت ماندن چنین رویه غلطی تا پیش از این ناشی از تعارض منافع بوده و حال نمایندگانی به‌دوراز تعارض منافع سعی در اصلاح آن دارند، خود می‌تواند قدمی مثبت برای این حل این مسئله تلقی شود؛ اما در سوی دیگر همان‌طور که بارها مشاهده شده است افراد گوناگون از تعارض منافع به‌عنوان سپری برای توجیه اقدامات خود استفاده می‌کنند چنانچه زنگنه نیز تعارض منافع نمایندگان دوره پیش را مقصر مسکوت ماندن چنین مسئله‌ای معرفی کرده است. این دو نگاه مثبت و منفی توأمان به چرایی این اتفاق، بررسی دقیق‌تر این موضوع و نقش تعارض منافع را در سازوکارهای مجلس بیش‌ازپیش ایجاب می‌کند.

ناکارآمدی‌های ناشی از تعارض منافع؛ یکی از دلایل مهاجرت پرستاران

یکی دیگر از موضوعاتی که بیش‌تر در فضای تلگرام به آن توجه شد اظهارات شریفی مقدم، دبیر کل خانه پرستار ایران پیرامون **تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری** بود. این موضوع سال‌هاست که روند اجرای آن در هاله‌ای از ابهام قرار دارد در حالی که طبق قانون وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بهداشت و درمان، موظف به همکاری با سازمان نظام پرستاری برای تدوین آیین‌نامه لازم آن هستند. شریفی مقدم در اظهارات خود بیان کرده است که «این اتفاق هیچ‌گاه عملی نشد و توجیه این عدم همکاری این بود که تعرفه‌گذاری پرستاران، طرح است و طرح به‌طور قانونی نباید بار مالی داشته باشد. همه این اتفاقات و وقفه‌هایی که هر بار به شکلی باعث ایجاد خلل در روند عملیاتی شدن طرح تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری می‌شود، به دلیل تعارض منافع است؛ یعنی کسی که تصمیمی را می‌گیرد در نتیجه به شکل مستقیم یا غیرمستقیم از آن تصمیم منتفع می‌شود. در حال حاضر در تمام کشورهای موفق در بحث توسعه، تعارض منافع حل شده است.»

هرچند این مسئله کمتر از مسائل دیگر در نظام بهداشت و درمان مورد توجه کانال‌های تلگرامی و یا کاربران در توئیتر قرار گرفته است اما کاربری در توئیتر به نام davood manzour به پیامدهای چنین مسائلی توجه کرده و مهاجرت پرستاران که در دوران کرونا نیز افزایش چشمگیر داشته است را یادآور می‌شود:

«علت مهاجرت ۵۰۰ پرستار در ماه چیست؟ ۱- وجود ۵۰ هزار پرستار بیکار! ۲- عدم امنیت شغلی پرستاران: عقد قراردادهای شرکتی ۸۹ روزه، ۶ ماهه یا یک‌ساله! ۳- تعارض منافع سیاست‌گذاران بخش درمان و سهامداری یا عضویت آن‌ها در هیئت‌امنای بیمارستان‌ها و تلاش آن‌ها برای کاهش هزینه حقوق پرستاران!».

هرچند وضعیت پرستاران کمتر مورد توجه کاربران در فضای مجازی قرار گرفته است اما یکی از موضوعات مربوط به بهداشت و سلامت که همچنان مانند هفته‌های گذشته بیش‌ترین توجهات را به خود جلب کرده است مسئله کرونا و تهیه واکسن آن بوده است.

پس از سخنان سخنگوی سازمان غذا و دارو پیرامون [همکاری شرکت‌های ایرانی با شرکت گامالیای روسیه](#) جهت تولید و توزیع واکسن اسپوتنیک‌وی، گمانه‌هایی مطرح شد که یکی از شرکت‌های اصلی در این پروژه، شرکت اکتور است که ارتباطات نزدیکی با وزیر بهداشت فعلی دارد. این موضوع که هم نظر کانال‌های تلگرامی و هم کاربران توئیتر را به خود جلب کرده است باعث شد که برخی کاربران سازوکار تهیه و توزیع واکسن را مورد سؤال قرار داده و با تردید به این مسئله نگاه کنند که آیا فرایند واکسیناسیون نیز در حال قربانی شدن به پای تعارض منافع عده‌ای از مسئولان است.

کاربرانی که بر این موضوع دست گذاشته‌اند، فارغ از صحت اخبار منتشرشده، به‌درستی یادآور می‌شوند که اگر این موضوع حقیقت داشته باشد پای [تعارض منافع در وزارت بهداشت](#) در میان است، هرچند که به‌ناچار باید این موضوع را تحمل کرد چراکه در حال حاضر رسیدگی به این موضوع زمان‌بر است و نیاز اصلی و فوری تهیه واکسن است:

«شما وزیر بهداشت باشید و اتفاقی تولید مشترک واکسن روسی به شرکتی سپرده شود که شما قبلاً مدیرعاملش بودید از نظر حقوقی و بحث تعارض منافع اشکال ایجاد نمی‌کند، لابد نمی‌کند که این اتفاق افتاد.»

«در اقتصاد بیمار و رانتی ایران هیچ فعلی بی رانت نیست واکسن کرونا هم از این مقوله مستثنا نیست. کارتل‌های دارویی به اندازه کافی تعارض منافع دارند و همین موضوع سرعت واکسیناسیون را به این اقتضاح کشوند. به نظرم اولویت ما ملت فعلاً رسیدن واکسن است تا اینکه کی و چطوری رانت تولید و واردات را گرفته.»

«هیچ سندی برای مدیریت تعارض منافع موقع توزیع پست‌ها در وزارت بهداشت موجود نیست (تو هیچ جای دیگه مملکت هم نیست). واسه همین که این همه صدا بلند شده که تصمیمات مهم بهداشتی و درمانی با منافع شخصی افراد و گروه‌ها گره خورده.»

«امان از اون موقعی که اونایی که باید سلامت مردم رو تضمین کنن با حفظ جون مردم تضاد منافع پیدا میکنن.»

همان طور که مشخص است همواره مسئله تعارض منافع در نظام بهداشت و درمان کشور به انحاء گوناگون مورد توجه بوده است که با شیوع کرونا و مشخص نبودن سازوکارهای مدیریت آن، بیش از پیش این مسئله در بین مردم زیر ذره بین قرار گرفته است. معضلات نظام بهداشت و درمان با شیوع کرونا چنان حاد شده است که برخی از افراد از جامعه پزشکی نیز نسبت به آن واکنش نشان داده و تعارض منافع موجود را مقصر امر می‌شمارند. به گزارش [کانال تلگرامی اخبار دانشگاهی](#)، حسین قناعتی، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران، به مسئله تعارض منافع در وزارت بهداشت اشاره کرده و ناکارآمدی در سیاست‌گذاری و اجرای برنامه‌ها را ناشی از آن می‌داند: «چیزی که کرونا در کشور به چالش کشید، نظام حکمرانی ما بود که نقاط قوت و ضعف زیادی را نشان داد. اولین مسئله، موضوع صبر بسیار بالای مردم ما بود که از نقاط قوت نظام ما بود. زمانی که ما سلامت را صرفاً با اقدامات درمانی اشتباه گرفتیم، خیلی از مسائل به وجود آمد. ما بدون حساب طرح تحول سلامت را تعیین و اجرا کردیم و بعد از آن این طرح ضربه سنگینی به نظام سلامت جامعه ما زد. حکمرانی ما در همه لایه‌ها از جمله نظام سلامت از تضاد منافع در ایجاد و اجرای برنامه‌های رنج می‌برد و ما این را به عینه در جای جای مختلف مشاهده می‌کنیم».

در پایان می‌توان به نکته‌ای اشاره داشت که آن همان فاصله بین مسائل و موضوعات مطرح شده در کانال‌های خبری رسمی در تلگرام و نظرات کاربران عادی که عمدتاً در توییتر فعالیت می‌کنند، است. رصد فضای مجازی نشان می‌دهد که آنچه بیش از هر چیز برای این کانال‌ها موضوعیت دارد برای کاربران در توییتر اهمیت کمتری دارد. به طوری که بیش‌ترین اخباری که در تلگرام به آن اشاره شده است مربوط به اظهارات زنگنه در مورد دست‌کاری در بودجه آن‌هم به صورت کپی شده از منبعی واحد بوده است اما مردم عادی در فضای توییتر بیش‌ترین نگرانی را نسبت به کرونا و سرنوشت واکسن آن اظهار کرده‌اند.

این امر می‌تواند ناشی از این امر باشد که مسائل سیاسی که به صورت‌های گوناگون در برخوردهای سیاسی خود را نشان می‌دهد برای مردم (حداقل کاربران) که در اینجا مورد بررسی قرار گرفتند) دیگر اهمیت چندانی نداشته و آنچه برای آن‌ها مهم است مربوط به زیست روزمره و نگرانی از وضعیت مبهم آینده‌شان است. هر چند رخدادهای سیاسی نیز بر زندگی مردم تأثیرگذارند اما آنچه مشخص این است که سطح منازعات سیاسی دیگر موجب جلب توجه مردم نشده و این امر شاید نشانگر این تفکر باشد که این منازعات در حال تأثیری بر سرنوشت آن‌ها نخواهد داشت.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۴۲

شماره چهل و دوم - ۴ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

